

De grote

P. DE ZEEUW J.Gzn

Boerenoorlog

1899 – 1902

In 1898 werd Paul Kruger voor de vierde maal tot president van Transvaal gekozen. Dit geschiedde met een overweldigende meerderheid. Er dreigde toen al een oorlog met Engeland. Dit land had begerige ogen geslagen naar de rijke goudmijnen aan de Witwatersrand en zocht nu een aanleiding tot oorlog. Die aanleiding was gauw gevonden. De „uitlanders” meest Engelsen, die in Johannesburg woonden, wilden stemrecht en de regering van Transvaal kon hun dit niet geven. Toen nam Engeland het natuurlijk voor de „uitlanders” op en de aanleiding tot de oorlog was gevonden. Tot het laatst heeft Paul Kruger alles in het werk gesteld, om de oorlog te voorkomen, doch dit bleek niet mogelijk.

De Chartered Compagnie, dat was de maatschappij, die meneer Rhodes in het land van de Matabelen-kaffers had opgericht, dreigde over de kop te zullen gaan. Dat was geen wonder, want in dat „land van bedrog”, zoals de Boeren het noemden, werd immers geen goud gevonden.

Om deze ramp te voorkomen, wilde Rhodes toen beslag leggen op de goudvelden van Transvaal en heel het streven van deze man was er op gericht, om een conflict met de Boeren uit te lokken. En werkelijk, dit gebeurde.

Op 11 October 1899 — nu dus 50 jaar geleden — de dag ná Paul Krugers 74ste verjaardag brak de oorlog uit.

Van het begin af stond de Oranje-Vrijstaat aan de zijde van de Boeren in Transvaal. Daar regeerde toen President Martinus Steijn, voor wie er te Deventer bij het station een standbeeld staat. In de hele wereld werd deze ongelijke strijd met spanning gadeslagen. Vooral in ons land was de sympathie voor de Boeren groot.

Natuurlijk kon de oude President niet meer deelnemen aan de strijd, maar van dag tot dag leefde hij met zijn mannen mee. In het begin behaalden de Boeren belangrijke overwinningen, maar bij Elands-laagte leden ze een nederlaag en de Engelse lanciers hebben toen voorgoed hun naam geschandvlekt door het misdadig vermoorden van veel Boeren.

Maanden lang belegerden de Boeren Lady-Smith, Kimberley en Mafeking, drie steden in Natal en Kaapkolonie en daar hebben ze helaas veel tijd verknoeid. Na de overijlde terugtocht van de Boeren uit het kamp van Lady-Smith naar de Wiggarsberg, verscheen Paul Kruger te Glencoke tussen de commando's. Hij wilde de commandanten geen hand geven en beschuldigde hen er van dat zij zich als lafaards hadden gedragen. „Als ik maar vijf jaar jonger was geweest, dan had ik jullie zelf kunnen laten zien, wat het betekent, om met tien maal minder manschappen tegenover de vijand te staan!” riep hij hun toe. Toen dropen ze beschaamd af, want ze wisten, dat dit geen grootspraak was.

Paul Kruger

Maar als Kruger niet kon meevechten zou hij toch proberen op een andere manier zijn volk te helpen... Hij wilde naar Europa, om de grote Mogendheden om hulp te vragen. De jonge Koningin Wilhelmina liet hem door Haar kruiser „Gelderland” uit Zuid-Afrika afhalen. Maar in Frankrijk en Duitsland probeerde Kruger vergeefs hulp te krijgen. De Duitse keizer Wilhelm, die van 1918—1941 als balling in ons land woonde, wilde Kruger niet eens ontvangen — meneer was op jacht! Toen ging Kruger naar ons land; op het station Zevenaar lag er al een telegram van onze Koningin voor hem. Eerst vestigde hij zich te Hilversum.

De oorlog verliep niet voorspoedig en op 31 Mei 1902 moesten de Boeren zich overgeven en werd de vrede van Vereniging gesloten. De twee Vrije Boeren Republieken waren nu Engels gebied. Dit was een harde slag voor Paul Kruger, doch hij wilde zich onderwerpen aan de wil des Heren. Naar Zuid-Afrika terug wilde hij niet, dat verbood hem zijn trots. Hij kon niet leven onder de Engelse vlag, dus bleef hij in Nederland, waar hij hoog werd vereerd.

Op de duur was ons klimaat voor hem te ruw en daarom ging hij in de zomer van 1904 naar Clarens in Zwitserland. Op 17 Juli 1904 overleed hij daar en hij werd te Den Haag begraven, later is zijn stoffelijk overschot naar Zuid-Afrika overgebracht.

Over die oorlog in Zuid-Afrika bestaan heel wat mooie verhalen: De Leeuw van Modderspruit, De Held van Spionkop en de Verkenner van Christiaan de Wet zullen jullie wel gelezen hebben. Voor de nieuwe jaargang, die 1 Januari begint, hebben we een boeiend groot vervolgverhaal geschreven uit de Grote Boerenoorlog. Dat weten jullie nu alvast!